

Osnova

- Ekonomie / Ekonomika
 - Problémy ekonomické organizace
 - Pojem „vzácnosti-scarcity“ v ekonomice
 - Hranice produkčních možností (PPF)
 - Pozitivní a Normativní ekonomie
-
- Nabídka a poptávka, Náklady příležitostí
 - Zákon klesajících výnosů

Scarcity a Efficiency

- Efektivita znamená rozumné (motivované) využití omezených zdrojů
- Ekonomie studuje chování subjektů..
- vč. důsledků jako jsou ceny, úrokové sazby, kursy měn apod.

Metody Ekonomie

- Statistiky (pozorování), Grafy (analýza)
- Tzv. Vědecký přístup ekonomie zahrnuje apriorní předpoklad motivace ekonomického subjektu
- Proč se Ekonomové nikdy „neshodnou“ ??
 - Vědy popisující lidské chování nejsou tzv. „exaktní“
 - Psychologie, Sociologie

Co je ekonomie?

Pozn.: Jednotlivé definice vycházejí z různých pohledů na ekonomii.

- E. je věda o činnostech, které se týkají výroby a směny statků
- E. zkoumá změny v ekonomice jako celku – trendy cen, výroby a nezaměstnanosti. Na základě pochopení těchto jevů pomáhá ekonomie vypracovávat hospodářskou politiku, jejíž prostřednictvím může vláda zlepšit výkonnost ekonomiky.
- E. je vědou o volbě. Studuje, jak lidé volí mezi různými možnostmi využití vzácných nebo omezených výrobních zdrojů, jak volí mezi možnostmi vyrábět různé komodity a mezi různými způsoby, jak tyto statky rozdělit členům společnosti k jejich spotřebě.
- E. studuje obchod mezi národy. Pomáhá objasnit, proč národy některé statky vyvážejí a jiné dovážejí, a analyzuje účinky vytváření ekonomických bariér na hranicích států.
- E. je věda o penězích, bankovníctví, kapitálu a bohatství

Léčky v ekonomickém uvažování

- **Nedodržování principu „za jinak stejných podmínek“**

Při posuzování jednoho vlivu na ekonomii, musíme zafixovat vlivy ostatní.

- **Omyl „poté, tedy proto“**

Skutečnost, že událost A je pozorována před událostí B, nedokazuje, že událost A je příčinou události B.

- **Celek není vždy sumou částí**

K omylu usuzování z části na celek dochází, když se domníváme, že to co platí pro část, musí tudíž platit i pro celek.

- **Subjektivnost**

Ekonomické zákony platí pouze v průměru, nikoli jako přesné vztahy.

Průměrné chování skupin lze předvídat mnohem lépe, než chování jednotlivců – **Zákon průměrných čísel**

Vývoj světového hospodářství ve vztahu k ekonom. reflexi

- Historicky představovala právě půda rozhodující výr. prostředek.. po mnoho století..
- 19.stol průmyslová revoluce
- 90 léta 19. stol : formy kapitálu... a skutečný trh práce
- JAK se měnily priority (z pohledu ekonomické moci / vlivu)?
 - Do konce WWII.: převážně průmysl
 - 50. – 60. léta: finanční instituce a bankovní domy
 - 70. – 80. léta: stagflace, ropné šoky, nástup rozv. zemí
 - 90. léta => strategickou surovinou se **stávají informace**, souvisí nejen s rozvojem informačních a komunikačních technologií, ale i ostatních služeb (obchodní, právní, zpravodajské..)
- Grafy: wealth & income distribution (hruškový graf)
- K zamyšlení

Makroekonomie

- John Maynard Keynes 1936
- „General Theory of Employment, Interest and Money“ ..
růst vs. INFLACE
- Velmi populární až do 70. let tzv. „StagFlace“
kdy je doplněna o nové komplexní přístupy:
 - Milton Friedman
 - Schumpeter a.j.
 - Tzv. „Reaganomika“ =deregulace..(v GB priv.) //ačkoliv Reagan není ekonom, podobně jako George Marshall (50. léta..)

3 problémy organizace

- Jaké zboží produkovat ?
- Jak? (To know How)
- Pro koho (To know Why..)

- Pozitivní a Normativní Ekonomie
 - Tzv. „Normativní Ekonomie“ vychází z moivačních předpokladů ležících mimo Ekonomiku jako takovou: např. z Morálky / Etiky
 - Typický (i když odstrašující) příklad: K. Marx (Kapitál)
viz. analýza: P. Johnsona v „Dějiny 20. století“

- K diskusi / k zamyšlení:
 - Koncept tzv. „smíšené ekonomiky“
 - Majetek vs. (ekonomická) moc

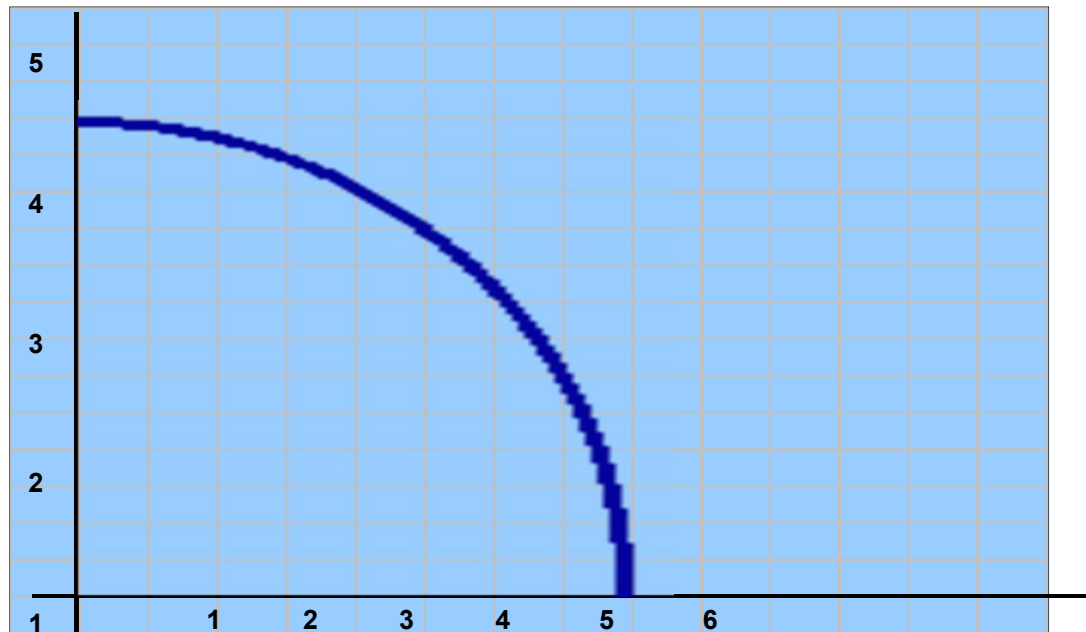
Hranice produkčních možností

Co chceme grafem zobrazit?

- ➔ Chceme graficky zobrazit hranici produkčních možností dvou statků – což bude křivka
- ➔ Chceme s pomocí grafu odvozovat změny produkčních možností jednoho statku, při současné změně druhého.
- ➔ Chceme graficky zobrazit oblast nevyužitých zdrojů

Jako příklad použijí takové statky, které nejsou vzájemně nahraditelné, nebo obdobně dostupné. Kvůli vzájemnému porovnání tedy použijí „děla“ a „máslo“ z příkladu uveřejněném na www.miras.cz.

Y = Statek A
děla

Za máslo si můžeme dosadit, i nějaký jiný produkt, který považujeme za nezbytný pro život, a za děla jakékoliv zboží luxusní, které k životu nepotřebujeme

X = Statek B máslo

Jako jednotky na osách jsou zde blíže nespecifikované jednotky **množství**. Může se ale jednat o jednotky množství už vyjádřené v nějaké měně.

Křivka zobrazuje hranici produkčních možností země či jiné jednotky.

Technologické možnosti společnosti

Hranice produkčních možností

Hranice produkčních možností nastane, když zvolená jednotka (stát, firma) vrhne všechnu svou energii (finanční, „fyzickou“ i jinou) na výrobu určitého statku popř. statků. Jestliže ekonomika operuje na této hranici, pak vyrábí efektivně. Pokud je část energie nevyužita (výroba neefektivní), pak mluvíme o plýtvání zdroji.

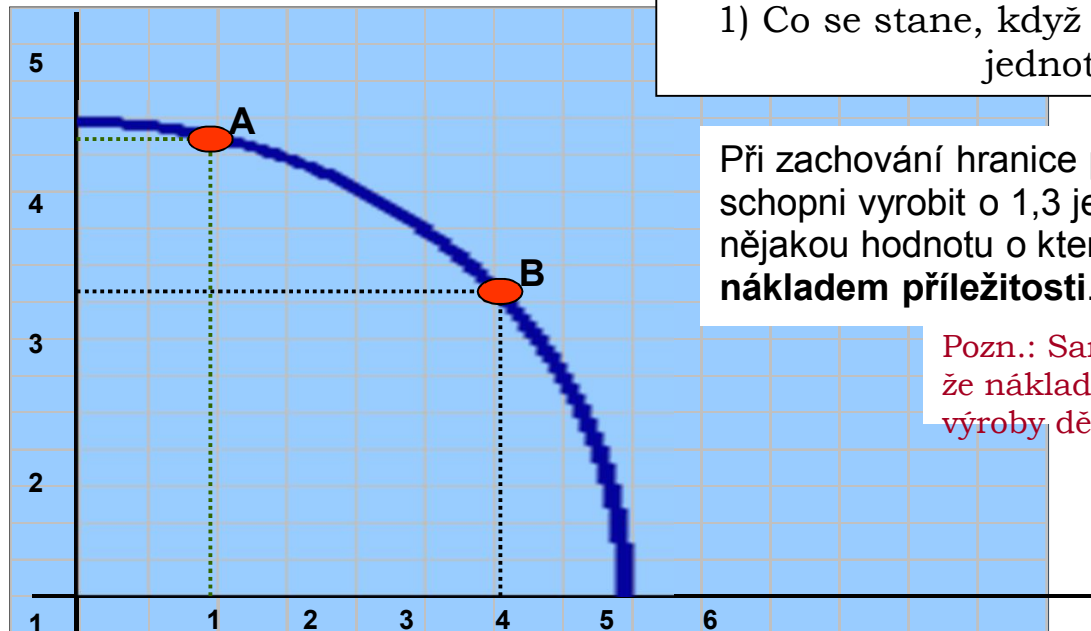
Pozn.: Pokud mám na svém pozemku x jednotek množství ropy a já ji nevytěžím, tak se ještě nemusí jednat o plýtvání zdroji. To nastane, až když nevyužiji všechny své kapacity k tomu, abych jí vytěžil množství přímo úměrné těmto mým kapacitám.

A ještě jinými slovy:

Výrobní efektivnosti je dosaženo, jestliže společnost nemůže zvýšit výstup jednoho statku, aniž sníží výstup jiného.

Co můžeme z grafu odvodit?

Y = Statek A
Máslo

1) Co se stane, když se společnost rozhodne vyrábět o 2 jednotky množství děl víc?

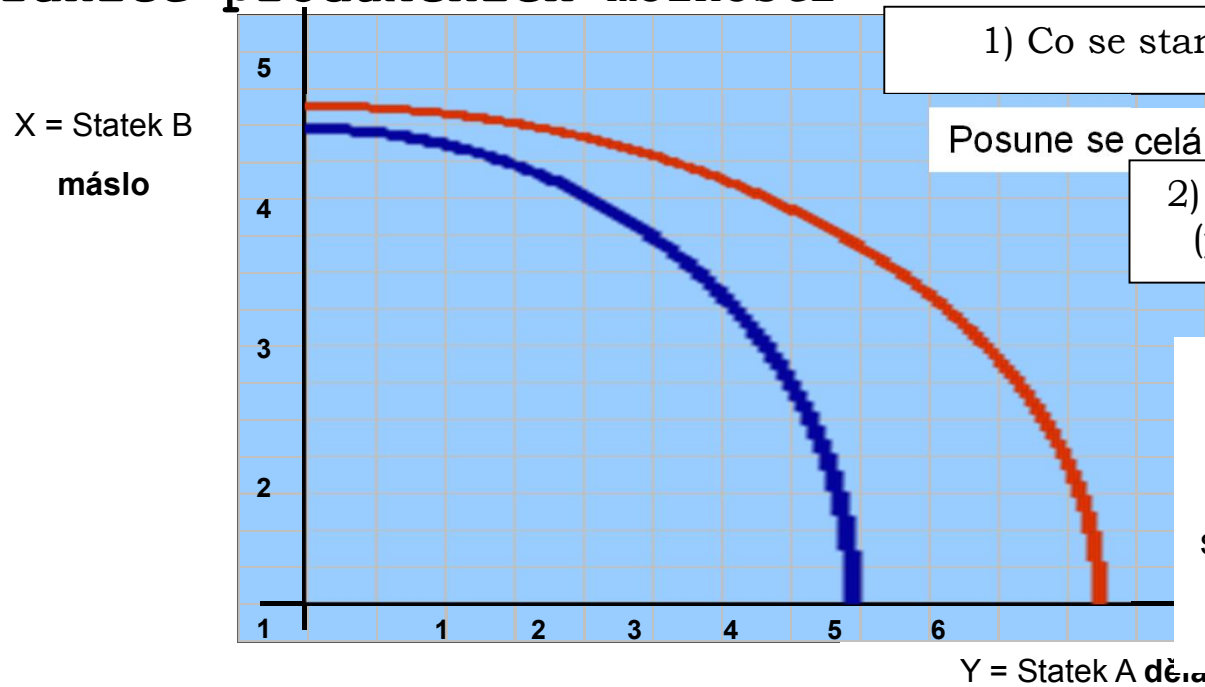
Při zachování hranice produkčních možností zjistíme, že budeme schopni vyrobit o 1,3 jednotky másla méně. Ta 1,3 jednotky má nějakou hodnotu o kterou přijdeme. Tato hodnota se nazývá **nákladem příležitosti**.

Pozn.: Samuelson o tom nehovoří, ale z grafu je jasné, že náklad příležitosti nám kompenzuje zisk ze zvýšené výroby děl.

Pozn.: Hodnota nebo zisk nemusí být vyjádřen jen v nějaké měně.

X = Statek B děla

Hranice produkčních možností

1) Co se stane, když se zvedne hranice produkčních možností?

Posune se celá křivka.

2) Proč se křivka neposunula proporcionálně (proč menší přírůstek na máslo a větší na dělech)

Protože máslo jsme zařadili do kategorie nezbytných životních potřeb, a když jsme byli „chudí“, tak jsme spíše oželili děla, šperky než vlastní pusu. Jakmile jsme zbohatli namazali jsme si krajíc jen o málo silnější vrstvou másla a co nám zbylo (a zbylo toho víc) jsme dali do luxusu.

3) Proč má vlastně křivka tenhle tvar? Proč to není přímka?

Všimněme si, že nejlepších hodnot (největší vzdálenosti od počátku souřadnic) dosahujeme zhruba okolo hodnot průměrných (mezi hranicí PP a nulou). Tyto větší hodnoty mají svůj zdroj ve zdrojové tabulce pro tento graf. Zdrojová data někdo spočítal a mají svůj reálný základ. A i „logika věci“ nám potvrzuje, že s optimálně namazaným chlebem (máslem) vyrobíme největší počet děl. Přímka by to teoreticky mohla být, kdyby produkce másla (životně důležitých potřeb) neměla žádný vliv na to kolik si budeme kupovat a tudíž i vyrábět šperků a děl.

Obecné poznámky

- Požadavky
Základní komunikační dovednosti
Schopnost prezentovat (ústní zkouška)
- Znalostní písemný test (2x za semestr..)
- Dotazy na studenty
 - Předpokládaný obor následného studia
 - Zájmy / Motivace / Volný čas
 - Jiná vhodná charakteristika ?